

MANUSCRISE SLAVE ÎN COLECȚII DIN MOLDOVA (I.)

PAUL MIHAIL, ZAMFIRA MIHAIL

Cel de al V-lea Congres internațional al slaviștilor, care a avut loc la Sofia, în 1963, a subliniat, într-una din hotărârile sale, importanța pe care o prezintă scoaterea la iveală și studierea documentelor slave de pe teritoriul tuturor țărilor sud-est europene. Astfel de documente interesează deopotrivă istoria culturală a acestor țări¹ ca și istoria limbilor slave. Pe aceeași linie se înscrie și preocuparea permanentă a Asociației slaviștilor din R. S. România de a îndruma și coordona depistarea și catalogarea manuscriselor slave aflate în țara noastră.

Manuscrisele slave aduse pe teritoriul țărilor române în secolele XIV—XV, din Bulgaria, după desființarea Patriarhiei de Tîrnova, și din Serbia, după desființarea Patriarhiei de Ipec, au intrat în patrimoniul mănăstirilor și cancelariilor de atunci. În același timp, și continuînd în secolele următoare, manuscrise slave au fost copiate în țările române, la școli de caligrafie sau de către persoane izolate, formînd un bun al vechilor biblioteci. Manuscrise din țările române, ajunse la desăvîrșire în ceea ce privește arta caligrafică și miniaturistică au servit de model și au fost copiate în alte state, chiar și în Rusia, după cum a consemnat slavistul A. Sobolevskij². De asemenea, au continuat să fie aduse în țara noastră manuscrise slave redactate în țările învecinate.

Faptul că din a doua jumătate a sec. al XVII-lea limba română devine dominantă în biserică și administrație, a determinat slăbirea interesului pentru manuscrisele slave. Numeroase manuscrise slave au fost distruse în secolul al XVIII-lea ca urmare a unei erezii care a avut loc la mănăstirea Poiana Voronei. O însemnare atestă că soborul mănăstirii Poiana Voronei reclamă starețului pe hulitorii Scrierii sfinților Părinți care „au luat și cărțile Patristice, punîndu-le într-un sac și, legîndu-l cu greutate, le-au înecat în rîu”³. În secolul al XIX-lea risipirea manuscriselor care aparținuseră vechilor biblioteci mănăstirești a continuat. Am publicat scrisoarea autografă a starețului Andronic de la mănăstirea Noul Neamț, care relatează despre înstrăi-

¹ M. Berza, *Problèmes majeurs et orientations de la recherche dans l'étude de l'ancienne culture roumaine*, în „Revue Roumaine d'Histoire”, 1970, nr. 3, p. 488.

² A. Sobolevskij, *Румыны среди славянских народов*, St. Peterburg, 1904, p. 381.

³ Manuscrisul nr. 27 din repertoriul de față, foaia 255 v.